

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ**

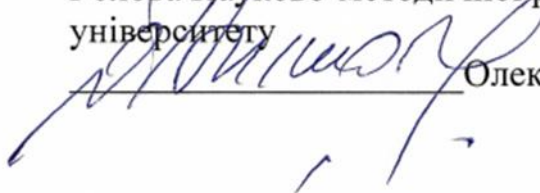
**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЗДОРОВ'Я, РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ**

КАФЕДРА МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ ТА СПОРТИВНОЇ ДІЄТОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Науково-методичною радою університету
(протокол № 6 від 28 серпня 2024)

Голова Науково-методичної ради
університету

Олександр ПИЖОВ

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ХАРЧУВАННЯ І ПАРАЗИТОЛОГІЯ
В УМОВАХ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ**

рівень вищої освіти: другий (магістерський)

спеціальність: 091 Біологія та біохімія

код дисципліни в каталозі вибіркових навчальних дисциплін:

ВД.ББ13

мова навчання: українська

Київ – 2024

Розробник:

Бабак Світлана Віталіївна, кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри медичної біології та спортивної дієтології, sbabak@uni-sport.edu.ua

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою медико-біологічних дисциплін
(засідання кафедри 27 серпня 2024 р., протокол № 15),
у зв'язку з реорганізацією кафедри, перезатверджено кафедрою медичної біології та спортивної дієтології
(засідання кафедри 02 вересня 2024 р., протокол № 1)

В.о. завідувача кафедри професор Вікторія ПАСТУХОВА

ПОГОДЖЕНО:

Начальник навчально-методичного відділу

_____ Ольга Д'ЯЧЕНКО

Начальник відділу забезпечення якості вищої освіти

_____ Сергій ПОПОВИЧ

Анотація навчальної дисципліни. Паразитологія – це біологічна дисципліна, що вивчає явище паразитизму, структуру та динаміку паразитарних систем, значення паразитів у природних біосистемах і практичній діяльності людини, а також розробляє засоби боротьби із паразитарними захворюваннями.

Вивчення дисципліни «Харчування і паразитологія при руховій активності» дає можливість магістрантам набути відповідних спеціальних знань, вмінь і навиків, сформувати правильне мислення в контексті «культура здоров'я», «цінність здоров'я».

Цей курс спрямований на формування загальних та фахових компетентностей, зокрема здатності до застосування у професійній діяльності знань про шляхи зараження, ознаки проявів паразитизму та організацію профілактики заражень та проти паразитарного харчування.

Parasitology is a biological discipline that studies the phenomenon of parasitism, the structure and dynamics of parasitic systems, the importance of parasites in natural biosystems and the practical activity of humans, as well as develops tools to combat parasitic diseases.

Studying the discipline "Nutrition and parasitology in motor activity" gives the opportunity for undergraduates to acquire the relevant special knowledge, skills and skills, to form the correct thinking in the context of "culture of health", "value of health".

This course aims to develop general and professional competencies, including the ability to apply knowledge of infection pathways in the professional activity, signs of parasitism, and organization of infection prevention and parasitic nutrition.

Мета навчальної дисципліни – засвоєння інформації про паразитів, організацію паразитарних систем, основні їх властивості, шляхи розвитку та взаємодії між паразитом і хазяїном, що сприяє формуванню комплексного уявлення про природні екосистеми взагалі та місце людини в них, а також формування на тлі цих знань та умінь стосовно споживання продуктів харчування, що володіють протипаразитарними властивостями в контексті рухової активності людини при заняттях фізичною культурою та спортом.

**Перелік компетентностей, які формуються під час вивчення
навчальної дисципліни відповідно до стандарту другого
(магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю
091 Біологія**

Інтегральні компетентності	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі біології при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
----------------------------	---

Загальні компетентності	ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
Фахові компетентності спеціальності	СК01. Здатність користуватися новітніми досягненнями біології, необхідними для професійної, дослідницької та/або інноваційної діяльності. СК04. Здатність аналізувати і узагальнювати результати досліджень різних рівнів організації живого, біологічних явищ і процесів. СК07. Здатність діагностувати стан біологічних систем за результатами дослідження організмів різних рівнів організації. СК8. Здатність презентувати та обговорювати результати наукових і прикладних досліджень, готувати наукові публікації, брати участь у наукових конференціях та інших заходах.

Обсяг навчальної дисципліни – 4 кредити ЄКТС, які розподіляються у годинах:

Форми навчання	Види навчальних занять				Самостійна робота	Разом
	Лекції	Лабораторні	Практичні	Семінарські		
Денна	18	0	14	0	88	120
Заочна /Повторний курс	6	0	8	0	106	120

Статус навчальної дисципліни: вибіркова

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: успішне опанування такими навчальними дисциплінами:

опанування базовими компетентностями відповідно до Стандарту вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти за спеціальності 091 Біологія.

на 1-курсі другого (магістерського) рівня вищої освіти: «Біохімія харчування», «Основи дієтології»; «Нутріціологія», «Морфо-фізіологічна організація функціональної системи травлення».

Програма навчальної дисципліни.

Тематичний план навчальної дисципліни

Номер і назва теми	Кількість годин			
	денна форма навчання			
	Усього	у тому числі		
		л.	прак.	с. р.
Тема 1. Загальні поняття паразитології. Розуміння та здатність розв'язувати	14	2	1	11

складні задачі і проблеми в галузі паразитології методами дієтології				
Тема 2. Здатність аналізувати і узагальнювати результати досліджень різних рівнів організації живого, біологічних явищ і процесів, пов'язаних із паразитизмом, його походження та поширенням	14	2	1	11
Тема 3. Віруси, бактерії та найпростіші – паразити людини	15	2	2	11
Тема 4. Паразитичні гельмінти, їх класифікація та патогенний вплив на організм господаря	15	2	2	11
Тема 5. Паразитичні Типу Членистоногі, їх патогенний вплив на організм господаря	15	2	2	11
Тема 6. Адаптація організмів до паразитичного способу життя	15	2	2	11
Тема 7. Здатність діагностувати стан біологічних систем за результатами дослідження організмів різних рівнів організації в контексті хвороботворного впливу паразитів на господарів	15	2	2	11
Тема 8. Методи профілактики та боротьби із паразитами засобами протипаразитарного харчування	17	4	2	11
Всього годин:	120	18	14	88

Номер і назва теми	Кількість годин			
	заочна форма навчання /повторний курс			
	Усього	у тому числі		
л.		прак.	с. р.	
Тема 1. Загальні поняття паразитології. Розуміння та здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі паразитології методами дієтології	14	1	-	12
Тема 2. Здатність аналізувати і узагальнювати результати досліджень різних рівнів організації живого, біологічних явищ і процесів, пов'язаних із паразитизмом, його походження та поширенням	14	1	-	12
Тема 3. Віруси, бактерії та найпростіші – паразити людини	15	1	1	13
Тема 4. Паразитичні гельмінти, їх класифікація та патогенний вплив на	15	1	1	13

організм господаря				
Тема 5. Паразитичні Типу Членистоногі, їх патогенний вплив на організм господаря	15	-	1	14
Тема 6. Адаптація організмів до паразитичного способу життя	15	-	1	14
Тема 7. Здатність діагностувати стан біологічних систем за результатами дослідження організмів різних рівнів організації в контексті хвороботворного впливу паразитів на господарів	15	-	1	14
Тема 8. Методи профілактики та боротьби із паразитами засобами протипаразитарного харчування	17	2	1	14
Всього годин:	120	6	6	108

Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Загальні поняття паразитології. Розуміння та здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі паразитології методами дієтології

Зміст паразитології, її обсяг і місце у систематиці біологічних наук. Розвиток поглядів на природу і сутність паразитизму. Протозоологія, гельмінтологія, арахноентомологія. Розвиток паразитологічних досліджень у ХХІ столітті. Вчені-паразитологи вітчизняної та зарубіжної шкіл.

Поняття паразитизму і паразитів. Паразитизм як форма екологічних зв'язків у природі. Паразити, їхня класифікація: істинні і помилкові; тимчасові і постійні; енто- та ектопаразити; внутрішньоклітинні, тканинні, внутрішньоорганні, порожнинні; облігатні і факультативні. Хазяїн паразита: остаточний, проміжний, додатковий, резервуарний, облігатний, факультативний.

Розуміння та здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі паразитології методами дієтології.

Тема 2. Здатність аналізувати і узагальнювати результати досліджень різних рівнів організації живого, біологічних явищ і процесів, пов'язаних із паразитизмом, його походження та поширенням

Паразитизм, його походження та поширення. Паразитарні системи. Співвідношення понять «хазяїн» і «середовище проживання». Умови становлення біоценологічної пари «паразит-хазяїн». Шляхи проникнення паразитів в організм хазяїна: пероральний, перкутанний, контактний,

внутрішньокишковий, транспланцентарний, трансмісивний (інокуляція і контомінація специфічна і механічна), трансваріальний. Життєві цикли паразитів. Морфофізіологічні адаптації, які виникають в процесі формування системи паразит-хазяїн. Інтенсивність інвазії. Походження паразитизму. Прогрес і регрес в еволюції паразитів. Екологічна та еволюційно-генетична теорії паразитизму. Вчення Е.Н. Павловського про природу осередків паразитарних захворювань.

Тема 3. Віруси, бактерії, нижчі гриби та найпростіші – паразити людини

Неклітинні форми життя – паразитичний спосіб життя. Будова та паразитування вірусів. Вірусні захворювання. Соціовірусологія. Роль вірусів в еволюції життя.

Паразитичні бактерії. Екзотоксини та ендотоксини. Чинники патогенності. Бактеріальні захворювання.

Протипаразитарне харчування при вірусних та бактеріальних захворюваннях.

Гриби – паразити людини. Мікозні захворювання. Харчування при кандидозі.

Найпростіші – паразити людини. Органи, що вражаються в організмі людини при зараженні найпростішими.

Одноклітинні типи Саркомастігофора (амеби, лямблії, трихомонади, лейшманії, трипаносоми), Апікомплекса (кокцидії, токсоплазма, крітоспоридії, пневмоцисти, малярійні плазмодії), мікроспоридії (близько 900 видів), міксоспоридії (цератомікса, лептотека, хлоромікса), інфузорії (тріходіни, іхтіофтіріуси, балантидій). Представники: *Trypanosoma rhodesiense*, *Leishmania tropica*, *Entamoeba histolytica*, *E. coli*. Тип Споровики. Особливості представників типу: *Plasmodium malariae*, *P. vivax*, *P. falciparum*, *Stylocephalus longicollis*, *Eimeria magna*. Поширення паразитичних найпростіших. Особливості їхньої екології, циклів розвитку, шляхів зараження, патогенної дії. Методи діагностики та профілактики протозойних інвазій. Вплив зараженням найпростішими паразитами на рухову активність людини. Протипаразитарне харчування при зараженні вірусами, бактеріями, грибками, найпростішими.

Тема 4. Паразитичні гельмінти, їх класифікація та патогенний вплив на організм господаря

Плоскі черви. Паразити людини з класів Сисуни (*Fasciola hepatica*, *Dicrocoelium lanceatum*, *Opisthorchis felinus*, *Shistosoma haematobium*,

моногенетичні сисуни), стьожкові черви (*Taeniarhynchus saginatus*, *Taenia solium*, *Diphyllobothrium latum*, *Echinococcus granulosus*, цестодоподібні черви), Круглі черви (*Ascaris lumbricoides*, *Enterobius vermicularis*, *Ancylostoma duodenale*, *Dracunculus medinensis*, *Trichinella spiralis*). Географічне поширення гельмінтів. Особливості їхньої екології, морфології, циклів розвитку, шляхів зараження. Гельмінти – паразити мозку. Методи діагностики патогенних гельмінтів. Вплив зараженням гельмінтами на рухову активність людини. Протипаразитарне харчування при зараженні гельмінтами.

Тема 5. Паразитичні Типу Членистоногі, їх патогенний вплив на організм господаря

Арахноентомологія, її цілі і завдання. Кліщі – переносники збудників трансмісивних хвороб тварин і людини (іксодові, гамазові). Кліщі як ектопаразити шкіри тварин і людини. Кліщі – мешканці житла людини. Особливості біології комах, їх найважливіші ряди: Таргани, Воші, Блохи, Клопи, Двокрилі (комарі, москіти, мошки, мокрець, гедзі, мухи, оводи). Диференціальна діагностика членистоногих. Вплив зараженням паразитами з типу Членистоногі на рухову активність людини. Патогенний вплив на здоров'я людини. Протипаразитарне харчування при зараженні паразитичними членистоногими.

Тема 6. Адаптація організмів до паразитичного способу життя

Розмноження паразитів, тривалість їх життя. Плідність, фактори, що регулюють чисельність паразитів. Пристосування ембріональних і личинкових стадій паразитів (ембріональний розвиток поза організму господаря, особливості будови і поведінки личинкових стадій у зовнішньому середовищі і в організмі господаря). Пристосування паразитів до поширення виду.

Шляхи проникнення паразитів в організм господарів. Міграція паразитів в організмі господарів. Вплив паразитів на хазяїна і реакції хазяїна на паразита. Локалізація паразитів. Імунітет при паразитарних хворобах. Форми його прояву. Коеволюція паразита і господаря.

Зміни основних життєвих функцій організму у зв'язку з паразитичним способом життя. Основні морфо-фізіологічні і біологічні адаптації до паразитичного способу життя. Функціональна морфологія паразитів (особливості будови основних систем органів: органи прикріплення, розміри і форми тіла, покриви, стійкість до ферментів господарів, нервова система і реакція на зовнішні подразники, звільнення личинок з яйцевих оболонок, інцистування, харчування). Особливості метаболізму паразитичних організмів. Симптоми наявності паразитів в організмі господаря.

Тема 7. Здатність діагностувати стан біологічних систем за результатами дослідження організмів різних рівнів організації в контексті хвороботворного впливу паразитів на господарів.

Харчування паразитів за рахунок господаря, механічні пошкодження тканин господаря паразитом; паразити як стрес-агенти; значення генотипу паразита і господаря на перебіг паразитарного процесу; стан імунного гомеостазу інвазованого організму; членистоногі як збудники та переносники збудників паразитарних захворювань тварин і людини; членистоногі як отруйні тварини. Визначення видової приналежності паразитичних організмів: одноклітинних, гельмінтів (трематод, цестод, нематод) і членистоногих (кліщів, тарганів, вошей, бліх, клопів, двокрилих).

Методи діагностики вірусних інфекцій. Методи діагностики бактеріальних інфекцій. Методи діагностики грибкових інфекцій. Діагностика наявності паразитичних найпростіших. Діагностика наявності гельмінтів в організмі хазяїна. Мікроскопічні дослідження. Культуральний метод. Серологічні методи. Молекулярні методи. Порівняльний аналіз ПЛП-тесту і експрес-тестування.

Тема 8. Методи профілактики та боротьби із паразитами засобами протипаразитарного харчування

Рослини, які володіють проти паразитарними властивостями. Продукти харчування, які володіють протипаразитарними властивостями. Включення продуктів харчування із протипаразитарними властивостями в раціон спортсменів.

Принципи профілактики інвазії в організмі господаря. Заходи боротьби з паразитами – збудниками захворювань людини.

Здатність презентувати та обговорювати результати наукових і прикладних досліджень, готувати наукові публікації, брати участь у наукових конференціях та інших заходах з проблематики харчування та паразитології.

Тематика практичних занять

Номер і назва теми дисципліни	Номер і назва теми практичних занять	денна форма навчання	заочна форма навчання/повторний курс
Тема 1. Загальні поняття паразитології. Розуміння та здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі паразитології методами дієтології	Практичне заняття № 1. Загальні поняття паразитології. Паразит та паразитизм: походження та поширення. Співвідношення понять «господар» і «середовище проживання» паразиту.	2	-

Тема 2. Здатність аналізувати і узагальнювати результати досліджень різних рівнів організації живого, біологічних явищ і процесів, пов'язаних із паразитизмом, його походження та поширенням			-
Тема 3. Віруси, бактерії та найпростіші – паразити людини	Практичне заняття № 2. Віруси, бактерії та найпростіші – паразити людини. Особливості їхньої екології, циклів розвитку, шляхів зараження, патогенної дії на рухову активність спортсмена.	2	1
Тема 4. Паразитичні гельмінти, їх класифікація та патогенний вплив на організм господаря	Практичне заняття № 3. Гельмінти: особливості екології, морфології, циклів розвитку, шляхів зараження. Вплив зараженням гельмінтами на рухову активність людини.	2	1
Тема 5. Паразитичні Типу Членистоногі, їх патогенний вплив на організм господаря	Практичне заняття № 4. Вплив зараженням паразитами з типу Членистоногі на рухову активність людини.	2	1
Тема 6. Адаптація організмів до паразитичного способу життя	Практичне заняття № 5. Основні морфофізіологічні і біологічні адаптації до паразитичного способу життя. Коеволюція паразита і господаря.	2	1
Тема 7. Здатність діагностувати стан біологічних систем за результатами дослідження організмів різних рівнів організації в контексті хвороботворного впливу паразитів на господарів	Практичне заняття № 6. Методи діагностики наявності паразитів різних видів та класів в організмі господаря.	2	1
Тема 8. Методи профілактики та боротьби із паразитами засобами протипаразитарного харчування	Практичне заняття № 7. Продукти харчування з протипаразитарними властивостями. Включення продуктів харчування із протипаразитарними властивостями в раціон спортсменів.	2	1
Всього годин:		14	6

Завдання для самостійної роботи студентів

Номер і назва теми дисципліни	Завдання	денна форма навчання	заочна форма навчання/ повторний курс
Тема 1. Загальні поняття паразитології. Розуміння та здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі паразитології методами дієтології	Розвиток паразитологічних досліджень у ХХІ столітті. Вчені-паразитологи вітчизняної та зарубіжної шкіл. Поняття паразитизму і паразитів. Паразитизм як форма екологічних зв'язків у природі. Паразити, їхня класифікація: істинні і помилкові; тимчасові і постійні; ендо- та ектопаразити; внутрішньоклітинні, тканинні, внутрішньоорганні, порожнинні; облігатні і факультативні. Хазяїн паразита: остаточний, проміжний, додатковий, резервуарний, облігатний, факультативний.	11	12
Тема 2. Здатність аналізувати і узагальнювати результати досліджень різних рівнів організації живого, біологічних явищ і процесів, пов'язаних із паразитизмом, його походження та поширенням	Походження паразитизму. Прогрес і регрес в еволюції паразитів. Екологічна та еволюційно-генетична теорії паразитизму. Вчення Е.Н. Павловського про природу осередків паразитарних захворювань.	11	12
Тема 3. Віруси, бактерії та найпростіші – паразити людини	Неклітинні форми життя – паразитичний спосіб життя. Будова та паразитування вірусів. Вірусні захворювання. Соціовірусологія. Роль вірусів в еволюції життя. Паразитичні бактерії. Екзотоксини та ендотоксини. Чинники патогенності. Бактеріальні захворювання. Протипаразитарне харчування при вірусних та бактеріальних захворюваннях. Гриби – паразити людини. Мікозні захворювання. Харчування при кандидозі. Найпростіші – паразити людини. Органи, що вражаються в організмі людини при зараженні найпростішими.	11	14

	Одноклітинні типів Саркомастігофора (амеби, лямблії, трихомонади, лейшманії, трипаносоми), Апікомплекса (кокцидії, токсоплазма, кріптоспоридії, пневмоцисти, малярійні плазмодії), мікроспоридії (близько 900 видів), міксоспоридії (цератомікса, лептотека, хлоромікса), інфузорії (тріходіни, іхтіофтіріуси, балантидій). Поширення паразитичних найпростіших. Особливості їхньої екології, циклів розвитку, шляхів зараження, патогенної дії. Методи діагностики та профілактики протозойних інвазій. Вплив зараженням найпростішими паразитами на рухову активність людини. Протипаразитарне харчування при зараженні вірусами, бактеріями, грибками, найпростішими.		
Тема 4. Паразитичні гельмінти, їх класифікація та патогенний вплив на організм господаря	Географічне поширення гельмінтів. Особливості їхньої екології, морфології, циклів розвитку, шляхів зараження. Гельмінти – паразити мозку. Методи діагностики патогенних гельмінтів. Вплив зараженням гельмінтами на рухову активність людини. Протипаразитарне харчування при зараженні гельмінтами.	11	14
Тема 5. Паразитичні Типу Членистоногі, їх патогенний вплив на організм господаря	Арахноентомологія, її цілі і завдання. Кліщі – переносники збудників трансмісивних хвороб тварин і людини (іксодові, гамазові). Кліщі як ектопаразити шкіри тварин і людини. Кліщі – мешканці житла людини. Особливості біології комах, їх найважливіші ряди: Таргани, Воші, Блохи, Клопи, Двокрилі (комарі, москїти, мошки, мокрець, гедзі, мухи, оводи). Диференціальна діагностика членистоногих. Вплив зараженням паразитами з типу Членистоногі на рухову активність людини. Патогенний вплив на здоров'я людини. Протипаразитарне харчування при зараженні паразитичними членистоногими.	11	14
Тема 6. Адаптація організмів до паразитичного способу життя	Розмноження паразитів, тривалість їх життя. Плідність, фактори, що регулюють чисельність паразитів. Пристосування ембріональних і личинкових стадій паразитів (ембріональний розвиток поза організму господаря, особливості будови і поведінки личинкових стадій у зовнішньому середовищі і в організмі господаря). Пристосування паразитів до	11	14

	<p>поширення виду.</p> <p>Шляхи проникнення паразитів в організм господарів. Міграція паразитів в організмі господарів. Вплив паразитів на хазяїна і реакції хазяїна на паразита. Локалізація паразитів. Імунітет при паразитарних хворобах. Форми його прояву. Коеволюція паразита і господаря. Зміни основних життєвих функцій організму у зв'язку з паразитичним способом життя. Основні морфо-фізіологічні і біологічні адаптації до паразитичного способу життя. Функціональна морфологія паразитів (особливості будови основних систем органів: органи прикріплення, розміри і форми тіла, покриви, стійкість до ферментів господарів, нервова система і реакція на зовнішні подразники, звільнення личинок з яйцевих оболонок, інцистування, харчування). Особливості метаболізму паразитичних організмів. Симптоми наявності паразитів в організмі господаря.</p>		
<p>Тема 7. Здатність діагностувати стан біологічних систем за результатами дослідження організмів різних рівнів організації в контексті хвороботворного впливу паразитів на господарів</p>	<p>Визначення видової приналежності паразитичних організмів: одноклітинних, гельмінтів (трематод, цестод, нематод) і членистоногих (кліщів, тарганів, вошей, бліх, клопів, двокрилих).</p> <p>Методи діагностики вірусних інфекцій. Методи діагностики бактеріальних інфекцій. Методи діагностики грибкових інфекцій. Діагностика наявності паразитичних найпростіших. Діагностика наявності гельмінтів в організмі хазяїна. Мікроскопічні дослідження. Культуральний метод. Серологічні методи. Молекулярні методи. Порівняльний аналіз ПЛП-тесту і експрес-тестування.</p>	11	14
<p>Тема 8. Методи профілактики та боротьби із паразитами засобами протипаразитарного харчування</p>	<p>Рослини, які володіють проти паразитарними властивостями. Продукти харчування, які володіють протипаразитарними властивостями. Включення продуктів харчування із протипаразитарними властивостями в раціон спортсменів.</p> <p>Принципи профілактики інвазії в організмі господаря. Заходи боротьби з паразитами – збудниками захворювань людини.</p>	11	14
Усього		88	108

Очікувані результати навчання з дисципліни:

протипаразитарне харчування в умовах рухової активності людини завдяки:

знанням:

- 1) феномену паразитизму;
- 2) класифікації паразитів людини;
- 3) географічного поширення паразитарних хвороб людини;
- 4) морфології, життєвих циклів, взаємодії між паразитом і хазяїном та патогенної дії найбільш поширених паразитів людини;
- 5) ризиків зараження паразитами в природі і через продукти харчування;

умінням: розпізнавати прояви зараження паразитами, підбирати продукти з протипаразитарними властивостями; усвідомлювати та популяризувати серед різних верств населення знання щодо особливостей біології та життєвих циклів паразитів з метою уникнення зараження; знання щодо особливостей оздоровчого протипаразитарного харчування; розв'язувати складні задачі в галузі паразитології, генерувати та оцінювати ідеї; описувати й аналізувати принципи структурно-функціональної організації паразитів, механізмів регуляції та адаптації організмів – паразита і господаря до впливу різних чинників.

Перелік програмних результатів навчання, яких досягають під час вивчення навчальної дисципліни відповідно до стандарту другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 091 Біологія

Шифр	Програмні результати навчання
ПР4	Розв'язувати складні задачі в галузі біології, генерувати та оцінювати ідеї.
ПР6	Аналізувати біологічні явища та процеси на молекулярному, клітинному, організменному, популяційно-видовому та біосферному рівнях з точки зору фундаментальних загальнонаукових знань, а також за використання спеціальних сучасних методів досліджень.
ПР7	Описувати й аналізувати принципи структурно-функціональної організації, механізмів регуляції та адаптації організмів до впливу різних чинників.
ПР8	Застосовувати під час проведення досліджень знання особливостей розвитку сучасної біологічної науки, основні методологічні принципи наукового дослідження, методологічний і методичний інструментарій проведення наукових досліджень за спеціалізацією.

Порядок оцінювання результатів навчання з дисципліни:

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку.

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимальну кількість балів – 100 як суму балів за результатами поточного контролю на практичних заняттях та під час консультацій науково-педагогічних працівників з тем, на які не передбачено аудиторних годин. З метою отримання додаткових балів здобувач вищої освіти може скласти залік.

Використовуються різні форми поточного контролю та розподіл балів, які може отримати здобувач вищої освіти за тему – усний експрес-контроль, письмове тестування, вирішення ситуаційних завдань, оцінювання доповіді з рефератів, презентацій під час їх обговорення.

Номер і назва теми практичних занять	Форми поточного контролю	Кількість балів за тему	
		Денна форма	Заочна форма/ повт.к.
Практичне заняття № 1. Загальні поняття паразитології. Паразит та паразитизм: походження та поширення. Співвідношення понять «господар» і «середовище проживання» паразиту.	Експрес-контроль. Вирішення ситуаційних завдань	5	-
		5	
Практичне заняття № 2. Віруси, бактерії та найпростіші – паразити людини. Особливості їхньої екології, циклів розвитку, шляхів зараження, патогенної дії на рухову активність спортсмена.	Експрес-контроль. Вирішення ситуаційних завдань	5	5
		5	5
Практичне заняття № 3. Гельмінти: особливості екології, морфології, циклів розвитку, шляхів зараження. Вплив зараженням гельмінтами на рухову активність людини.	Тестування. Вирішення ситуаційних завдань	5	5
		5	5
Практичне заняття № 4. Вплив зараження паразитами з типу Членистоногі на рухову активність людини.	Тестування. Вирішення ситуаційних завдань	5	5
		5	5
Практичне заняття № 5. Основні морфо-фізіологічні і біологічні адаптації до паразитичного способу життя.	Тестування. Вирішення ситуаційних завдань	5	5
		5	5
Практичне заняття № 6. Методи діагностики наявності паразитів різних видів та класів в організмі господаря.	Тестування. Вирішення ситуаційних завдань	5	5
		5	5
Практичне заняття № 7. Продукти	Тестування.	5	5

харчування з протипаразитарними властивостями. Включення продуктів харчування із протипаразитарними властивостями в раціон спортсменів.	Вирішення ситуаційних завдань	5	5
	Реферат, доповідь та презентації на задану тему та їх обговорення	30	40
Усього за семестр		100	100

Лектор під час завершення лекції з теми дисципліни знайомить здобувачів вищої освіти з відповідними завданнями для самостійної роботи та темами практичних занять.

Перед початком практичного заняття науково-педагогічний працівник ознайомлює здобувачів вищої освіти із формами поточного контролю, які будуть застосовуватись, і кількістю балів, які вони можуть отримати. Під час завершення кожного заняття кожному присутньому здобувачу вищої освіти оголошується кількість отриманих ним балів.

Здобувач вищої освіти, який протягом семестру отримав менше 34 балів, до заліку не допускається, і може в установленому порядку пройти повторне вивчення цієї дисципліни.

Заліки проводяться у порядку, визначеному у Положенні про організацію освітнього процесу в університеті.

11. Рекомендовані джерела інформації:

Основна література:

1. Жуков О. В., Пилипенко О. Ф. Паразитологія. – Д.: ДНУ, 2001. – 76 с.
2. Козько В. М. Медична паразитологія з ентомологією: Навч. посіб. для ВНЗ IV р. а. – 2-е вид, випр. Рекомендовано МОН / за ред. В.М. Козька, В.В. М'ясоєдова. – К., 2017. – 336 с.
3. Павловська Л.Ф. Основи фізіології, гігієни хвпчування та проблеми безпеки харчових продуктів / Л.Ф. Павловська, М.Ф. Дуденко, Л.Р. Дмитрієвич. – Суми: Університетська книга, 2017. – 442 с.
4. Основи паразитології (паразитизм як біологічне явище) : навчальний посібник /О.П. Корж, Н.І. Лебедева, Н.В. Воронова, В.В. Горбань. – Суми : Університетська книга, 2009. – 270 с.
5. Пішак В. П., Захарчук О. І. Навчальний посібник з медичної біології, паразитології та генетики. Практикум. – Чернівці: Медакадемія, 2004. – 579 с.
6. Babak Svitlana, Karnaukh Tetiana. Anthelmintic program by means of Ayurveda and yoga therapy. Journal of Physical Education and Sport. – 2020. – Vol. 20(1). – pp. 280-285. DOI:10.7752/jpes.2020.s1038 Scopus

7. Бабак С.В., Малько К.С. Мікробіом товстої кишки при різних видах харчування. Вісник Черкаського університету. 2024. № 1. – С. 53-62. DOI: 10.31651/2076-5835-2018-1-2024-1-53-62
8. Бабак С.В., Малько К.С. Мікробіом товстої кишки після фізичного навантаження. Здобутки клінічної і експериментальної медицини. Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України. – 2024 – 3(59). – С. 27-31. DOI 10.11603/1811-2471.2024.v.i3.14898
9. Дроздовська С.Б., Бабак С.В., Лук'янцева Г.В., Ільїн В.М., Скоробогатов А.М., Дубинська С.М., Сосновський В.В. Роль мастоцитів у підтримці гомеостазу слизової оболонки товстої кишки. Вісник проблем біології і медицини. – 2024. – Вип. 1 (172). – С. 12-20. DOI 10.29254/2077-4214-2024-1-172-12-20

Додаткова література:

1. Лук'янцева Г., Бакуновський О., Пастухова В., Дроздовська С., Бабак С., Ільїн В., Малюга С. The influence of stato-dynamic exercises on the parameters of the cardiovascular system during strength fitness. Вісник Черкаського університету. 2024. № 2. С. 50-68. DOI: <https://doi.org/10.31651/2076-5835-2018-1-2024-2-59-68>
2. Despommier D.D. Parasitic Diseases / D.D. Despommier, D.O.Griffin, R.W. Gwadz, P.J. Hotez, C. Knirsch. – New York: Parasites Without Borders, 2017. – 602 p.
3. Mehlhorn H. Encyclopedia of Parasitology / H. Mehlhorn. – 4th edition. – Springer, 2016. – 3096 p.
4. Muller S. Comprehensive Analysis of Parasite Biology: From Metabolism to Drug Discovery / S. Muller, R. Cerdan, O. Radulescu, P.M. Selzer. – New York: Wiley-Blackwell, 2016. – 557 p.

Інформаційні ресурси -

<https://www.youtube.com/watch?v=9gv42XD-c2Y>
<https://www.youtube.com/watch?v=VyifshgImtE>
<https://www.youtube.com/watch?v=PEvfaHCdBi0>
<https://www.youtube.com/watch?v=bvjiIigLR2I>
<https://ukr.media/medicine/272763/>
<https://www.youtube.com/watch?v=7Hk9jct2ozY>
<https://www.youtube.com/watch?v=T5wt8jqRD3c>
<https://www.youtube.com/watch?v=WayCHQ7vrE0>
<https://www.youtube.com/watch?v=1-aSIASCGKc>
<https://www.youtube.com/watch?v=V2I5UzUkoLE>
https://www.youtube.com/watch?v=1aNg9v_3ViU